

UDK 821.163.4(497.6).09-34 Andrić I.

Primljeno: 15. 9. 2018.

Izvorni naučni rad
Original scientific paper

Vildana Pečenović

PERCEPCIJA DRUGOG I TOPOS GRANICE U *PRIČI O KMETU SIMANU*

Iskustvo interferencije vlastitoga sa Drugim nemoguće je razdvojiti od pitanja samoodređenja, konstituiranja identiteta i njegove narativizacije odnosno pitanja samointerpretacije. U okviru tog procesa od iznimnog su značaja pitanja komunikacije sa Drugim, a identitetski diskurs se pokazuje kao značajan, sastavni dio strategije moći, potčinjavanja ali i otpora. Kako se Drugi smješta na distanci između sebe i Drugog, subjekt uvijek uspostavlja granicu koja postaje mjesto re/konstrukcije identiteta ali i njegove potpune transformacije. Propitujući navedeno u *Priči o kmetu Simanu* Ive Andrića otkriva se labilnost unutarnje koherentnosti identiteta i višestruka disperzija razlika koje nastaju u susretu sa Drugim, ali i samim sobom.

Ključne riječi: Ivo Andrić; *Priča o kmetu Simanu*; identitet; granica; Drugi

RE/POZICIONIRANJE IDENTITETA U ANDRIĆEVOM STVARALAŠTVU

Književni opus Ive Andrića vrlo je plodan korpus za propitivanje i interpretaciju identitetskih obrazaca u kojima se reflektira svijest o suprotstavljenosti, ali i međusobnoj povezanosti identiteta, kultura, civilizacija. Na pojedinačnom i lokalnom, Andrić gradi univerzalni značenjski sistem a tematska opsesija autora, sukob Orijenta i Okcidenta, samo je podloga na kojoj se premrežavaju različite diskurzivne prakse

koje stoje iza pojedinih identitetskih konstrukcija. Priča je za Andrića polazište i ishodište u čijem je središtu pojedinac. Njome se demistificiraju različiti ideologijski svjetonazori ali i dekonstruira konkretan prostor, vrijeme i identiteti, najčešće u sukobu sa drugima ali i samim sobom.

Priča o kmetu Simanu objavljena je prvi put u zbirci *Nove pripovetke* 1949. godine. Radnja pripovijetke počinje u vrijeme smjene dvije velike carevine, Osmanske i Austrougarske, u vrijeme dolaska 'okupatora' u Bosnu i Hercegovinu i terora koji stiže zajedno sa austrijskim trupama:

Sa pucnjavom kakvu dotad nije čulo bosansko uho, ušle su austrijske trupe 19. avgusta 1878. godine u Sarajevo. Uz pucnjavu je išlo i sve ostalo: krv, leševi, preki sud, vešanje i streljanje, strah, neslućeni likovi i nove uredbe i običaji. Od toga se u mnogom čoveku mnogo šta potreslo i prevrnulo, i mnogo toga počelo da se menja među ljudima. (Andrić 1990: 104)

Dolazak austrougarske vlasti u Bosni i Hercegovini je označio prekid sa dotadašnjom višestoljetnom tradicijom te potaknuo promišljanja o promjeni društvenog statusa nekadašnjih aga i kmetova. Smjena vlasti i kulturno-povijesne mijene različito utiču na sudbine pojedinaca. Glavni junak kmet Siman, u promjenama koje dolaze vidi nadu i spas iz svog kmetskog položaja. Sudbina junaka prikazana je na podlozi traumatičnih historijskih zbivanja, odlaska osmanske i dolaska austrougarske vlasti, a pitanja identiteta u ovom kontekstu predstavljaju složen socio-kulturni fenomen jer je kolonizacija označila prekid dotadašnjeg historijskog toka i uslovlila početak nove historije, što je uzrokovalo raskid koloniziranog sa samim sobom, narušilo njegov identitet i primoralo ga da sebe posmatra kao *drugog* (Loomba 2005).

U svijetu kontradiktornosti i sukobljenih entiteta identitetski diskurs dominira na nekoliko značenjskih razina, tako da se i tekst, kako to naglašava Lešić (2003: 108), „može razumjeti kao polje na kojem se odvija ne samo lična drama već i ona ideološka borba koja je spontano pokrenuta kontraverznom pozicijom subjekta“.

Govoreći o Andrićevom subalternom drugom Boris Škvorc (2011: 209) naglašava da je istovremeno riječ o dva problema:

Najprije, tu je problem odnosa etničkih pred-nacionalnih naroda kao različitih entiteta unutar kojih se odvijaju kulturalni procesi, takvi koji tek izvanjski dolaze u dodir a još rjeđe u prepletanje s vjerskim, rasnim, jezično stranim i kulturološki dalekim drugim. S druge strane, tu je i uslojavanje monokulture, subalternu pozicioniranje u okviru vlastita plemena i složeni

kompleks mitološke uokvirenosti koja vlada prostorom vjerske netolerancije, kolektivne (gotovo plemenske) memorije i polifonijom povijesti i etike međusobna nesporazumijevanja.

Na prvoj makrorazini otkriva se sukob Istoka i Zapada, koji se manifestira kao prodor strane kulture u borbi za dominacijom, kulture dislocirane i vještački otjelotvorene u sarajevskom uredu povjerenika Koste Hermana, uredu „sa nameštajem kakav Siman nikad nije video, sa nekim napravama na zidu i na stolu kojima on ne može da pogodi ni svrhu ni poreklo. A sve tako čisto i uredno, da plaši i zbunjuje čoveka“ (Andrić 1990: 124). Nova kultura donijela je „hotele, sviračice i razne druge zabave i mamipare“ (Andrić 1990: 128) a u sarajevske sokake i kafane „sada dolazi nov svet“ (Andrić 1990: 127).

Na drugoj mikrorazini kroz odnos koloniziranih i subalternih identiteta aga i kmetova čita se raslojavanje unutar iste kulture, a upravo (re)konstrukcijom ovog hibridnog, multietničkog prostora koji, po mišljenju Škvorca (2011: 208) „nema šanse postati multikulturalnim isprepletenim susretištem razlika, Andrićevi pripovjedači zapravo konstruiraju mitsko jedinstvo mogućeg ne-prožimanja“.

Kmet Siman i njegov aga Ibraga, “čutljivi, ali nepomirljivi“ (Andrić 1990: 105), žive stoljećima u latentnom sukobu, „u večitim i nerazmrsivim računima“ (Andrić 1990: 104) a među njima vlada „u osnovi isti princip, strašni princip kmetovsko-aginskog odnosa, po kom čovek jede drugog čoveka koji za njega radi trošeći snagu i sahranjujući sa svakom žetvom po jedan delić sebe u obrađivanu zemlju“ (Andrić 1990: 104-105). Austrougarsku vlast dočekali su različito: prvi sa radošću, vjerujući da je prošlo vrijeme ropstva, kmetstva i tlačenja, drugi sa strepnjom za imetak i budućnost. I ono što ih je godinama spajalo, “kao lancem, zemlja koja ih je, svakog na svoj način, hranila i privlačila“ (Andrić 1990: 105) sada je postala uzrok otvorenog sukoba.

2. IMAGINIRANJE STVARNOSTI I SIMBOLIČKA KONSTRUKCIJA IDENTITETA

Promjena društvene paradigme, kulturni procjep i diskontinuitet pokrenuli su procese rekonstrukcije identiteta, a najveću transformaciju doživljava kmet Siman. Smatrajući da je prošlo vrijeme aga, “carskog pisma” i “seferske naredbe”, a došlo “drugo vrijeme, druga práva, pa i druga sudija“, Siman odlučuje odbiti plaćati trećinu agi, a Ibraga doživi ono „što se nije videlo ni zapamtilo otkad su age age i kmetovi kmetovi“

(Andrić 1990: 106). Da bi bio prihvaćen Siman mora proći proces opoziva prijašnjeg identiteta. Aktivira se u tu svrhu posebna vrsta (kolektivnog) sjećanja na ono što/ko više nisam, a kako bi se došlo do odgovora ko sam sada:

Teško je verovati da toliko ogorčenja i pobjedničkog kliktanja može stati u jedan jedini slog. Tako je Siman izgovorio nekoliko puta to svoje ne, okrećući lice na sve četiri strane sveta a zatim put neba, kao da puca iz male puške i šenluči, da ceo svet čuje njegovu radost. A zatim se okrenuo prema agi, i tiše i središnije izgovorio to svoje ne, tako da je u toj nagloj promeni tona bilo nečeg naročito značajnog i svečanog:

- Ne, nije tako, Ibraga.

- Pa kako je, kad nije tako? – pita meko aga.

- Vidiš sam kako je: drugo vrijeme, druga prava, pa i drugi sudija.

- Ono jest, drugo vrijeme – božije davanje tako! – ali ti si pametan čojek, Simane, i znaš dobro da takve pravne nema po kojoj ono što je moje može odjednom postati tvoje.

Tu Siman planu.

- E da vidiš, ima, Ibraga. Ima i može! I tvoje je bilo nekad naše, pa u neko vrijeme i po nekoj pravi postalo vaše. E, kad je ono što je od davnina bilo moje moglo postati tvoje, može vala i ovo što se zove tvoje postati moje, kao što je i bilo. (Andrić 1990: 108)

Identitet kmeta Simana gubi onaj integralni karakter, koji je Ricoeur u djelu *Sopstvo kao drugi* pojasnio kroz dijalektičan odnos „istosti i ipseiteta“ (2004: 147) a koji omogućava da se individua kontinuirano mijenja tokom života a da ipak uvijek ostaje ista, odnosno identična. S jedne strane, Ricoeur identitet promatra kao „istost, jednakost“ (emeté, lat. idem) a s druge strane kao „istovjetnost, raznovrsnost“ (ipséité, lat. ipsé), pri čemu „istovjetnost nije isto što istost“. Dominacija *idema* predstavlja poistovjećivanje pojedinca samo sa jednom preuzetom ulogom zbog koje nije u mogućnosti prilagoditi se promjenama sa kojima se suočava, a kako stabilnost identiteta leži između ostalog i u prilagodljivosti subjekta prostornim i vremenskim mijenama, osjećaj nepripadanja i neprilagođenosti dovodi do destabilizacije. Upravo u tome i jeste ono što identitet čini kompleksnim, jer osobine, koje se u prirodi suprotstavljaju i ne mogu da budu komplementarne u kaleidoskopskoj strukturi identiteta kohabitiraju i aktivne su istovremeno (Pogl. Spahić 2016).

Iskustvo sadašnjosti Siman zamjenjuje iskustvima predaka i u svom novom vremenu on postaje ‘drugi čovjek’: „Gleda Ibraga toga drskog čoveka koji mimo svakog reda i običaja leži i ne diže se pred njim, ne veruje rođenim očima i ne može da se načudi koliki je kmet kad nije zgrčen ni ponizan, nego kad se opusti i raširi u

svojoj punoj snazi i veličini“ (Andrić 1990: 106). Kako stvarnost nije onakva kakvom je zamišlja, Siman emfatično opisuje prošlost. Njegova svijest oblikuje „vlastiti simbolički univerzum“ (Berger i Luckmann 1992: 119) koji postaje matrica svih društveno objektiviranih i subjektivno zbiljskih značenja. Percepciju stvarnosti Siman doživljava kao ‘provincije značenja’ odvojene od svakodnevnog života, obdarene vlastitom osebnom zbiljnošću. Potaknut traumatičnim društvenim zbivanjima, njegov simbolički univerzum otjelotvoruje značenja koja daleko premašuju domenu društvenog realiteta, tako da kmet Siman i u svojim najsamotnijim iskustvima osjeća da nije sam, a svi njegovi napori su usmjereni samo u jednom pravcu: „... kad sve saberem, ja vidim da je onako kako ja kažem, da je aginska prava umrla, a kmetovska se rodila, samo oni to ne vide, još ne vide, a ja vidim!“ (Andrić 1990: 130).

Ovaj pokušaj re/konstruiranja identiteta u razdoblju abrogacije jednog i uspostavljanja novog društvenog poretka rezultira stvaranjem identiteta koji podrazumijeva percepciju novog kao prilike za konfabulativnu restituciju nekadašnjeg. Posljedica navedenog je dublje zakopavanje u konstrukt prijašnjeg/starog i njegovo opravdanje priređenim klasno-socijalnim narativom: „... kad ljudi kroz naraštaje, iz dana u dan, iz godine u godinu, rade za drugog, i uviđaju to i osećaju, a nemaju snage da ma šta promene u tome i ne smeju da pokažu svoja prava osećanja, nagomila se u ponekom od njih gorčina stotina hiljada ljudi i desetina pokolenja“ (Andrić 1990: 107).

Ovakva binarna podjela na prošlost i sadašnjost samo je strategija kojom se reprezentacija identiteta prilagođava okvirima historijskog redizajna kao podrivajući efekat kojim se otjelotvoruje izmišljena tradicija te se ista ispostavlja kao njegov primaran segment. Blokada njenog uprisutnjenja u sadašnjosti dovodi do Simanovog materijalnog i psihološkog propadanja te otreznuća u alkoholu koje zaokružuje identitetski konstrukt.

S vremenom, dodijao je svakom živom sa svojim večito istim pričama o zemlji i trećini, o turskim agrarnim zakonima i austrijskim uredbama, koje je znao napamet i citirao sve po imenu, broju i datumu. Svi su ga smatrali za nesrećnog i propalog čoveka, koji je poremetio pameću zbog zemlje i sad samo o tome može da govori, i svi su bežali od njega čim bi počeo da priča i pokazuje pocrnele ispresavijene presude i rešenja, molbe i prizive. A valjalo je živeti, pa ma i prosjački. (Andrić 1990: 127)

Izgubivši bitku sa agom, sudom, porodicom i prijateljima on se odaje alkoholu. Samomarginaliziranje je praćeno prezirom spram okoline te povlačenjem u vlastiti

svijet u kojem je isključena bilo kakva društvena interakcija. Ovim se potvrđuje kontingentnost i nestabilnost identiteta, riječju, moguća je samo „privremena stabilizacija značenja, što znači da ne možemo govoriti o fiksnom entitetu“ (Pternai Andrić 2012: 11). U svakom pojedincu suordiniraju „višestruke pripadnosti koje se nekad međusobno suprotstavljaju i prisiljavaju ga na kobne izbore“ (Maalouf 2002: 11). „Tkivo identiteta se gradi pomoću niza sinteza, pa može i ne uspjeti. O identitetu se govori kao o stečenom ili izgubljenom“ (Džafić, Krčalo 2017: 30).

3. STVARANJE HIBRIDNIH IDENTITETA

U *Priči o kmetu Simanu* dolazak austrougarske kolonijalne vlasti intenzivira identitetske diskurse i potražuje re/definiranja u odnosu prema osnovnim elementima nove stvarnosti. Vrijedi u tom kontekstu podsjetiti da svako narušavanje kontinuiteta i tradicije potiče nastanak "nove prošlosti" i da nakon svakog prekida slijedi novi početak, jer „društvima je potrebna prošlost u prvom redu radi njihovog samodefiniranja“ (Assman 2005: 156).

Transformaciju identiteta moguće je čitati i na primjeru Sime Vaskovića ili Vase Genge.

Taj Vaso je bio visok čovek, neobično dugih ruku i nogu, nekako sav raskliman, sa tankim i obešenim brkovima na sitnom licu. On je odavno po službama, kao „carski čo'jek“. Najpre je bio momak u pruskom konzulatu, zatim službenik u turskom učumatu, nešto kao raznoslač poziva po hrišćanskim mahalama i zaptija u civilu. Nova, austrijska vlast ga je zadržala u službi i nekoliko prvih godina raznosio je pozivke kao i ranije, a od pre neki dan je pravi pravcati policajac u uniformi, sa sabljom u crnim kožnim koricama, na kojoj je balčak od mesinga.
(Andrić 1990: 120)

U kolonijalnom kontekstu, njegov lik prepoznamo na tragu imitatora – popravljenog podanika koji je usvojio i podražava manire, govor, ponašanje ili bilo koje druge društveno-političke norme kolonizatora. Ovaj mehanizam kulturnog prevođenja Homi Bhabha naziva *mimikrijom*, kao jednom od strategija kolonijalne moći proisteklom iz želje za popravljenim i prepoznatljivim drugim. Mimikrija se, u tom kontekstu, može tumačiti i kao poseban oblik prilagođavanja (post)kolonijalnoj situaciji. Podvojenost subjekta očituje se u podražavanju kulture u kojoj je nemoguće postići ravnopravnost, kao što je nemoguće osloboditi se vlastitih identifikacijskih karakteristika koje je naučio da bezuspješno potiskuje.

Vaso Gengo nastoji da redefiniira svoj identitet ili da ga zamijeni za onaj koji bi mu dao jači osjećaj samopouzdanja, te tako prestaje biti „onaj Vaso Policija što prolazi ulicama kao deo gradskog inventara“ (Andrić 1990: 122), ‘preobražavajući’ se u „drugog, nepoznatog čoveka koji je postao strog i opasan, krut i neumoljiv mehanizam, čiji svaki pokret ima snagu i neizbežnost prirodnih pojava pred kojima čovek nagonski i uzaludno nastoji da se ukloni“ (Andrić 1990: 122).

Bhabha (2004: 80) za ovakve slučajeve ističe da se ne radi o nastanku novog identiteta, već o nastanku novog *oblika* identiteta, koji se pojavljuje „kao drugi nas samih“. Ovi su identiteti konstituirani kao iskustvo dvojnosti, a pojedinac mora pregovarati između dvije nove identitetske osobnosti. Tako i Vaso Gengo vodeći Simana pred povjerenika, zauze „neki nov i stran, zaista ‘austrijski’ stav, kakav Siman nije kod našeg čoveka nikad video: isprsi se, ispravi se u celoj dužini, uniforma se na njemu zategnu i ispuni, brkovi mu odskočiše na krezubim ustima, oči se raširiše i iskolačiše, bore se na nadutom licu izglađiše. Preobrazi se čovek tu na mestu...“ (Andrić 1990: 122).

Stvaranje ovakvih identiteta prelazi granice, lokalno i strano u interakciji daju novi, hibridni identitet koji ima vlastite distinkcije, i koji nije ni jedan ni drugi. Hibridni identitet postkolonijalne teorije tumače kao rezultat sinkretizma i sinergije, a nastaje stapanjem dvije zasebne tradicije. Upravo posredstvom hibridnih identiteta, unutar zasebnog konteksta, premošćuje se prostor između kolonizatora i koloniziranih: „Vaso Gengo – carevina!“ (Andrić 1990: 123). No, ma kako i koliko se Gengo trudio izaći iz sebe, nije siguran u uspjeh vlastite prefiguracije: „On čini sve što može, nadima se, mršti, rastura nogama i omahuje sabljom, ali stalno mu izgleda da još nije dosta i sve se boji da ispod sveg tog austrijskog držanja ne proviruje Vaso Gengo i njegova bosanska muka i sirotinja od rođenja“ (Andrić 1990: 122).

Na ovom mjestu moguće je potvrditi i stav Borisa Škvorca (2011: 172), koji naglašava da ovako stvoren „hibrid drugosti posjeduje i definiira svoju pragmatičnu svrhu: on svojim opiranjem proizvodi politički *drugog* koji funkcioniira kao nagovor koji je motiviran Zapadom, ali se istom tom ‘Zapadu’ opire kao autohtoni glas *razlike*“.

4. MOST KAO GRANICA/MJESTO SUBVERZIJE I INTERFERENCIJE (ZAKLJUČAK)

Hibridnost i odsustvo kulturalnih „čvrstih“ identiteta značajka je većine Andrićevih djela, jer, kako smatra i Krešimir Nemeć, njegovi likovi i njihove sudbine, kao granični identiteti, balansiraju između Istoka i Zapada ne pripadajući potpuno niti

jednom niti drugom (Nemec 2006: 273-277). A granica je drugo ime za nestabilnost, ona se nikad ne može predstaviti kao jedna linija, uzak prostor, već kao širi pojas, nedefinirana zona gdje se vrlo često sve stapa i miješa. To je prostor u kojem nije moguće razlučiti ono što pripada unutarnjoj sferi od onoga što je izvan nje. O tom prostoru Bhabha govori kao o međuprostoru, mjestu na kojem može doći do repozicioniranja znanja i perspektiva. Granica može biti i prolaz koji otvara mogućnost hibridizacije i dozvoljava različitost bez podrazumijevanja ili nametanja bilo kakve hijerarhije. Takve granične i kontaktne zone su liminalni prostori (Pužar 2007: 28) na kojima se u kolonijalnim uvjetima susreću narodi koji nisu do tada imali nikakvog kontakta, a omogućuju prividno uspostavljanje „ničije zemlje“. Liminalni prostor (lat. *limen* - prag, granica, početak) bio bi upravo međuprostor gdje se dešavaju kulturna razmjena i transformacija različitih fiksiranih stanja. Ali taj međuprostor kod Andrića, kako navodi Bogusław Zieliński, nosi prokletstvo „trećeg identiteta, valoriziranog u drugom planu, lišenog autonomije i subjektiviteta“ (Zieliński 2003: 35).

I nije slučajno što se radnja pripovijetke okončava kod Kozije ćuprije, pored mosta na kojem ostaju Siman („ni seljak ni varošanin, ni težak ni radnik“) i Salih-beg Hašimbegović, beg koji je proćerdao imetak, pijanica, odbačen od begovskog društva. Oni ostaju da žive na mjestu na kojem se k sebi prikuplja zemlja i nebo, božanstva i smrtnici, gdje se multipliciraju poruke koje se kreću od smisla trajnosti i postojanja do besmisla i prolaznosti ljudskih života a u okviru toga i poruke o značaju mjesta susretanja i nužnosti spajanja različitosti.

Ovo „spajanje nespojivog, pomirenje razlika i ublažavanje nametnutih granica“, svjedoči da je kod ovog autora „sraslost identiteta očita na svim razinama, bilo da je riječ o pojedinačnim motivima ili ukupnom značenju priče kao cjeline“ (Škvorc, Lujanović 2010: 47). Škvorc i Lujanović u tom kontekstu i sugeriraju da Andrićeva autorska instanca niti u jednom trenutku nije uljuljana u iluziju mogućeg uspostavljanja idile mirnog suživota. Svjesna granica i međusobne nesnošljivosti, ona tvori likove likove koji vječno plutaju između dvije krajnosti: pokolja i pomirenja.

Simbolika mosta stoga u ovom kontekstu predstavlja i mjesto subverzije, ali i potvrđuje „načelo fundamentalne podijeljenosti (koje) omogućuje pripadnicima istog civilizacijskog kruga osjećaj bliskosti i jedinstvenosti u stranom okruženju čak i onda kad su sami međusobno suprotstavljeni“ (Nemec 2006: 261).

Dva suprotstavljena identiteta koji „dok su trezni (...) zaziru jedan od drugog, sede razdaleko“ (Andrić 1990: 128), u međusobnom složenom procesu kontakata i konflikata stapaju se u jedinstven identitet potčinjen hegemonijskim obrascima

Zapada, subalterni identitet ljudi „bez reda i ugleda (...) kojima se ne zna ni vreme ni mesto – i koji će uskoro, jedan pre, drugi posle, tako i skončati jednog dana, negde na klupi, uz mehanski zid“ (Andrić 1990: 131).

LITERATURA:

1. Andrić, Ivo (1990), *Put Alije Đerzeleza: Pripovijetke*, Mladost, Zagreb
2. Assmann, Jan (2005), *Kulturno pamćenje: Pismo, sjećanje i politički identitet u ranim visokim kulturama*, Vrijeme, Zenica
3. Baba, Homi K. (2004), *Smeštanje kulture*, Beogradski krug, Beograd
4. Berger, Peter, Thomas Luckmann (1992), *Socijalna konstrukcija zbilje*, Naprijed, Zagreb
5. Džafić, Adnan, Nezir Krčalo (2017), *Kriza identiteta u savremenim društvima (povratak ka izvjesnosti)*, autorsko izdanje, Sarajevo
6. Lešić, Zdenko (2003), *Nova čitanja: Poststrukturalistička čitanka*, Buybook, Sarajevo
7. Loomba, Ania (2005), *Colonialism/Postcolonialism*, Routledge, London and New York
8. Maalouf, Amin (2002), *U ime identiteta: Nasilje i potreba za pripadnošću*, Prometej, Zagreb
9. Nemeč, Krešimir (2006), *Putovi pored znakona: Portreti, poetike, identiteti*, Naklada Ljevak, Zagreb
10. Peternai Andrić, Kristina (2012), *Ime i identitet u književnoj teoriji*, Antibarbarus, Zagreb
11. Pužar, Aljoša (2007), *U tamni vilajet: Kulturalni studiji liminalnosti*, Antibarbarus, Zagreb
12. Riker, Pol (2004), *Sopstvo kao drugi*, Jasen, Beograd
13. Spahić, Vedad (2016), *Književnost i identitet: Književnost kao prostor izazova u reprezentaciji/konstrukciji bošnjačkog kulturnog identiteta*, Lijepa riječ – BZK „Preporod“, Tuzla
14. Škvorc, Boris, Nebojša Lujanović (2010), „Andrić kao model izmještenog pisca (ili kako je otvoren prostor za ‘pozicioniranje između’ nacionalnoga korpusa i kulturalnih paradigmi)“, *Fluminensia*, god. 22, br. 2, str. 37-52.
15. Škvorc, Boris (2011), „Utjecaj kolonijalnih ishodišta i postkolonijalnih okvira na čitanje (pričanje) nacije kod Andrića, Krleže i Nazora“, *Časopis za hrvatske studije*, Vol. 7, str. 169-227.

17. Zielinski, Bogusław (2003), "Andrić kao afirmator kulturne simbioze u Bosni", Zbornik *Ivo Andrić i njegovo djelo*, Sveučilište u Mostaru, Mostar, str. 25–37.

THE PERCEPTION OF THE OTHER AND THE TOPOS OF BOUNDARY IN PRIČA O KMETU SIMANU

Summary

The experience of the interaction of the Self with the Other is inherently linked with the matters of self-determination, the constitution of ones identity and its narativisation, all of which deal with self-interpretation. In the context of that process, the issue of the communication with the Other is of extreme importance, while the discourse of identity is a valuable, indispensable part of the power strategy, submission, but of resistance as well.

As the Other is positioned at a distance which separates the Self and the Other, the subject always establishes a boundary which becomes the place for both the re/construction of identity and for its complete transformation. Applying these notions to Andrić's story titled *Priča o kmetu Simanu*, one discovers the fragility of the identity's inner cohesion and the multiple dispersion of differences which come as a result of the contact with the Other, and with oneself.

Keywords: Ivo Andrić; *Priča o kmetu Simanu*; identity; boundaries; Otherness

Adresa autora

Authors' address

Vildana Pečenković

Pedagoški fakultet

Univerzitet u Bihaću

vildana.pecenkovic@live.com